

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2001 M. GEGUŽĖS 14 D. NUTARIMO NR. 543 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO IR VYKDYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2021 M. BALANDŽIO 28 D. NUTARIMO NR. 292 „DĖL STRATEGINIO VALDYMO METODIKOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Pastaba	Komentaras
1. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija		
1.1.	1.2. Vadovaujantis Rekomendacijų 19 punkto nuostatomis, apibendrintas teisės akto pavadinimas rašomas tada, kai teisės aktas skirtas daugumai įstatymo nuostatų įgyvendinti. Pastebėtina, kad keičiamu nutarimu tvirtinamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės (toliau – Taisyklės) bei Valstybės veiklos sritims priskiriamų valstybės asignavimų valdytojų sąrašas, tačiau keičiamu nutarimu lieka neįgyvendinta dalis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (redakcija, įsigaliojusi nuo 2024 m. kovo 1 d.) (toliau – BSĮ) nuostatų (pavyzdžiui, BSĮ 6 straipsnio 4 dalis, 17 straipsnis, 23 straipsnio 5 dalis, 3 straipsnio 3 dalis), todėl kyla pagrįstų abejonių, ar tikslinga keičiamą nutarimą pervadinti į apibendrintą pavadinimą „ <i>Dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo įgyvendinimo</i> “. Siekiant mažinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimamų teisės aktų skaičių, siūlytina įvertinti galimybę visas BSĮ įgyvendinimui skirtas nuostatas perkelti į keičiamą nutarimą.	Neatsižvelgta. Kiti Biudžeto sandaros įstatymą įgyvendinantys teisės aktai į Nutarimą Nr. 543 bus įtraukiami palaipsniui.
1.2.	1.11. Kadangi pagal BSĮ 4 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir 2 dalies 3 punkto nuostatas Vyriausybė turi nustatyti programų sąmatų <i>sudarymo ir tvirtinimo tvarką ir terminus</i> , Taisyklių 10 punktas ir atitinkamos kitos Taisyklių nuostatos tikslintinos, aiškiai nurodant, iki kada turi būti sudaromos, pateikiamos ir tvirtinamos programų sąmatos 3 biudžetiniams metams ir kokia tvarka šie veiksmai yra atliekami	Atsižvelgta iš dalies. Asignavimų valdytojų programų sąmatų, reikalingų tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektui parengti, parengimo ir pateikimo Finansų ministerijai terminai gali kasmet nežymiai keistis, todėl nustatyti konkretų terminą Nutarime Nr. 543 nėra tikslinga. Šie terminai kasmet nustatomi tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projekto rengimo plane. Po tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymo priėmimo, programų sąmatų tvirtinimo ir pateikimo Finansų ministerijai terminai nustatyti Taisyklių 13 ir 17 p. Terminus biudžetinių įstaigų, kurių savininko teisės ir pareigas įgyvendina valstybės biudžeto asignavimų valdytojas ir (arba) kurios jam yra atskaitingos, sąmatų sudarymui ir tvirtinimui, mūsų nuomone, tikslinga, kad nustatytų patys valstybės biudžeto asignavimų valdytojai.
1.3.	1.14. Atkreiptinas dėmesys, kad BSĮ 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 2 dalies 3 punkte aiškiai įvardinama, kad programų sąmatas <i>tvirtina</i> valstybės biudžeto asignavimų valdytojų <i>vadovai</i> ir ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo valstybės biudžeto asignavimų valdytojo programas ir turinčių biudžetinių įstaigų, kurių savininko teisės ir pareigas jos įgyvendina, <i>vadovai</i> . Tačiau Taisyklių 12 punkte, kalbant apie šių subjektų funkcijas, reglamentuojama ne programų sąmatų tvirtinimo tvarka, o naujas veiksmas – jų <i>pasirašymas</i> , neminimas BSĮ nuostatose. Kartu Taisyklių 12 punkte nurodyta, kad <i>tvirtinamos</i> biudžetinių įstaigų, kurių savininko teisės ir pareigas įgyvendina valstybės biudžeto asignavimų valdytojai ir (arba) kurios yra atskaitingos valstybės biudžeto asignavimų valdytojams, ir kitų subjektų sudarytos programų sąmatos. Toks sąvokų „tvirtina“ ir „pasirašo“ nenuoseklus vartojimas, lyginant su BSĮ nuostatomis, įneša painiavos. Be to, Taisyklių 12 punkte numatoma galimybė programų sąmatas pagal programas pasirašyti ne tik jas sudariusių įstaigų vadovams, <i>bet ir jų įgaliotiems asmenims</i> (nors Taisyklių 15 punkte, kitaip nei Taisyklių 12 punkte, be kita ko, nurodoma, kad įsigaliojus Lietuvos Respublikos tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymui, <i>valstybės biudžeto asignavimų valdytojas</i> (t. y. nebe vadovas) prirėkęs patikslina ir pasirašo programų sąmatas bei pateikia jas Finansų	Atsižvelgta iš dalies. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių projekto nuostatos patikslintos, suderinant jas su aktualiomis Biudžeto sandaros įstatymo nuostatomis. Atsižvelgiant į pasitarimų su valstybės biudžeto asignavimų valdytojais metu išsakytą poreikį įstaigos vadovui įgalioti kitą asmenį atlikti tam tikras asignavimų valdytojo pareigas ir teises, siekiant sumažinti įstaigos vadovui tenkančią administracinę naštą, Finansų ministerija planuoja kartu su 2025-2027 metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu Vyriausybei teikti Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo būtų siūloma numatyti galimybę asignavimų

Eil. Nr.	Pastaba	Komentaras
	<p>ministerijai). Pastebėtina, kad BSĮ nurodomas <i>tik vienas subjektas, galintis tvirtinti programų sąmatas</i>, t. y. valstybės biudžeto asignavimų valdytojų <i>vadovas</i> arba ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo valstybės biudžeto asignavimų valdytojo programas ir turinčių biudžetinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas jos įgyvendina, <i>vadovas</i>. Atsižvelgiant į tai, kyla klausimas, kokių tikslu Taisyklėse siūlomas toks reglamentavimas – ar numatant sąmatų pasirašymo veiksmą, siekiama, kad jas pasirašytų vadovo įgaliotas asmuo, o vadovas jas tvirtintų, ar pasirašymo veiksmu, suteikiant šią teisę ir vadovo įgaliotam asmeniui, iš esmės keičiamas tvirtinimo veiksmas, taip sukuriant prieštaravimą BSĮ nuostatomis. Dėl to nėra ir iki galo aišku, kaip BSĮ nuostatos, susijusios su programų sąmatų tvirtinimu, turės būti įgyvendintos praktiškai. Pavyzdžiui, ministerijose (kuriose tvirtinama daug programų sąmatų ir daroma nemažai jų keitimų), ministrui BSĮ nesuteikta galimybė įgalioti kito asmens (pavyzdžiui, ministerijos kanclerio) atlikti šį veiksmą (BSĮ 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte vienareikšmiškai tai pavedama daryti tik valstybės biudžeto asignavimų valdytojo vadovui). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo (toliau – BSĮ pakeitimo įstatymas) 2 straipsnio 3 dalimi, ministerijų kancleriai programų sąmatas galės tvirtinti tik iki 2024 m. gruodžio 31 d., vykdydami 2024 m. biudžetą. Įsigaliojus BSĮ pakeitimo įstatymui, nuo 2024 m. kovo 1 d. naujos redakcijos BSĮ nebeliko iki tol galiojusių BSĮ 4 straipsnio 1 dalies nuostatų, jog valstybės biudžeto asignavimų valdytojai ministerijose yra ministrai ar jų įgalioti asmenys, taip pat ir nuostatų, kad teismuose valstybės biudžeto asignavimų valdytojai yra teismų pirmininkai ar jų įgalioti teismų kancleriai. Atsižvelgiant į tai, siūlytina:</p> <p>1.14.1. peržiūrėti Taisyklių nuostatas ir jose sąvokas „tvirtina“ ir „pasirašo“ vartoti taip, kaip nurodyta BSĮ nuostatose, o esant poreikiui įvesti ir „pasirašymo“ sąvoką, jos poreikį pagrįsti Taisyklių keitimo lydimuosiuose dokumentuose;</p> <p>1.14.2. įvertinti, ar nuo 2024 m. kovo 1 d. įsigaliojusios nuostatos, nustatančios pareigą valstybės biudžeto asignavimų valdytojų vadovams patiems tvirtinti programų sąmatas, nesukels problemų dėl jų įgyvendinimo ne tik ministerijoms, bet ir teismas bei kitoms institucijoms ir įstaigoms. Siūlome tai aptarti su Teisėjų taryba ir kitų institucijų ar įstaigų vadovais, kuriems šioje pastaboje keliama problema galėtų būti aktuali;</p> <p>1.14.3. inicijuoti BSĮ pakeitimą, sudarant galimybę ministrui, o, nustačius poreikį atsižvelgiant į 1.14.2 pastabą, ir kitų institucijų ir įstaigų vadovams, įgalioti kanclerį ar kitą asmenį atlikti sąmatų tvirtinimo ir kitus biudžeto asignavimų valdytojo vadovui pavestus veiksmus.</p>	<p>valdytojo vadovui pareigas ir teises deleguoti kitam asmeniui.</p> <p>Atitinkamai, Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių projekte, kur reikalinga, paliekama nuoroda į Biudžeto sandaros įstatyme nustatytus asmenis. Patikslinus atitinkamas Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas, pakartotinai Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės nebūtų keičiamos.</p>
2. Nacionalinė teismų administracija		
2.1.	<p>3. 2023 m. gruodžio 14 d. priimto Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo 28 straipsnio 1 dalies 3 punktas numato 3 proc. nepanaudotų valstybės biudžeto asignavimų perkėlimą iš ankstesnių biudžetinių metų į einamuosius biudžetinius metus tęstinės veiklos priemonėms įgyvendinti, kurie skirti prisiimtiems sutartiniais įsipareigojimams ir (arba) inicijuotiems Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka vykdomiems viešiesiems pirkimams vykdyti. Ši įstatymo nuostata niekaip neapriboja 3 proc. asignavimų darbo užmokesčiui perkėlimo į kitus metus, nes tiek kolektyvinės sutarties, tiek ir darbo sutarčių vykdymas yra asignavimų valdytojo sutartiniai įsipareigojimai. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad darbo apmokėjimo sistema nustatoma kolektyvinėje sutartyje, vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis rekomendacijomis. Pažymėtina, kad pati Lietuvos Respublikos Vyriausybė rekomendavo darbo apmokėjimo sistemoje įsipareigoti didinti atlyginimus (pvz., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. lapkričio 8 d. nutarimo Nr. 857 „Dėl Darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ 26 punktu Vyriausybė rekomendavo darbo apmokėjimo sistemos įsipareigoti valstybės tarnautojams, kurių tarnybinė veikla, ar darbuotojams, kurių veikla 3 metus iš eilės įvertinama kaip viršijanti lūkesčius, bent vieną kartą per 3 metus nustatyti didesnę pareiginę algą).</p> <p>Nors Finansų ministerijos pateiktame 2024 m. vasario 9 d. lydraštyje/ aiškinamajame rašte nurodyta, jog Nutarimų projektais siūloma detalizuoti Biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo nuostatas, tačiau asignavimų perkėlimo į kitus metus nuostatos Taisyklių projekte niekaip papildomai nedetalizuotos. Tik 2024 m. vasario 23 d. nuotoliniu būdu vykusioje Finansų ministerijos konsultacijoje žodžiu atsakant į dalyvių klausimus buvo paaiškinta, kad darbo užmokesčiui šios nuostatos dėl 3 proc. nepanaudotų asignavimų perkėlimo netaikomos. Tokia išimtis, siekiant</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Į kitus biudžetinius metus gali būti perkeliama einamaisiais biudžetinais metais nepanaudoti asignavimai, skirti viešiesiems pirkimams ir (arba) sutartiniais įsipareigojimams, prisiimtiems po įvykusių viešųjų pirkimų arba sudarius biudžeto lėšų naudojimo sutartį, projekto vykdymo sutartį, arba kitą konkrečią sutartį įgyvendinti.</p> <p>Pažymėtina, kad kiekvienas sutartinis įsipareigojimas, kuriam ankstesniais biudžetinais metais buvo suplanuoti asignavimai, tačiau dėl tam tikrų aplinkybių jie nebuvo panaudoti, turėtų būti vertinamas individualiai. BSĮ 28 straipsnio 1 dalies 3 punktas nustato, kad ankstesniais biudžetinais metais nepanaudoti asignavimai tęstinės veiklos priemonėms įgyvendinti, einamaisiais biudžetinais metais naudojami tik tiems patiems sutartiniais įsipareigojimams vykdyti.</p> <p>BSĮ 28 straipsnio 1 dalimi Vyriausybei (arba jos įgaliotai institucijai) pavesta nustatyti nepanaudotų asignavimų perkėlimo tvarką, todėl Taisyklėse reglamentuojama tokia</p>

Eil. Nr.	Pastaba	Komentaras
	aiškaus reglamentavimo ir taikymo (įgyvendinimo), turėtų būti įtvirtinta teisės normose, nes pagal pateiktus derinti projektus 3 proc. darbo užmokesčio perkėlimas į kitus metus yra (bus) galimas.	tvarka (Nutarimo Nr. 543 39 p.), o nepanaudotų asignavimų perkėlimo atvejai ir sąlygos nustatyti BSĮ 28 straipsnyje.
2.2.	<p>4. Administracija dar kartą atkreipia dėmesį į Lietuvos teismams aktualias nuostatas ir Teisėjų tarybos diskrecijos teisę svarstyti bei aprobuoti teismų biudžetų projektus. Tai susiję tiek su asignavimų perskirstymu tarp teismų planuojant trejų metų biudžetą (antrųjų ir trečiųjų biudžetinių metų asignavimų limitų tikslinimas tarp teismų, pasikeitus aplinkybėms), tiek, jau patvirtinus biudžetą, asignavimų perskirstymu tarp teismų biudžetinių metų eigoje Teisėjų tarybos teikimu. Pažymėtina, kad teismai įgyvendina vieną testinės veiklos funkcijų vykdymo programą 13.001 „Teisingumo vykdymas“ ir vykdo vieną priemonę, todėl net ir perskirstant asignavimus tarp teismų jie yra perskirstomi vienos programos ir net vienos identiškos priemonės ribose. Todėl, nustačius galimybę perskirstyti programos asignavimus, jie visada lieka tai pačiai teisingumo vykdymo veiklai finansuoti.</p> <p>Finansų ministerijos kartu su Nutarimų projektais tiekiamame lydraštyje, bet ne pačiuose teisės aktuose, nurodoma, kad „buvo atsisakyta Vyriausybės ir jos įgaliotos institucijos teisių einamaisiais biudžetiniais metais perskirstyti patvirtintus asignavimus tarp valstybės biudžeto asignavimų valdytojų“. Tačiau, nepaisant lydraštyje pateiktos pozicijos, 2023 m. gruodžio 14 d. priimto Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo 29 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad Vyriausybei arba jos įgaliotai institucijai tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymu gali būti suteikiamos papildomos teisės. Toks teisių Vyriausybei ar kitai institucijai suteikimas, kylantis iš įstatymo ir iš Lietuvos Respublikos Seimo valios, t. y. įtvirtinant jas įstatyme ar jo įgyvendinamosiose nuostatose, kartu įtvirtinant šią teisę apibrėžiančius kriterijus (lėšų dydžius, terminus ir pan.) neturėtų būti vertinamas kaip prieštaraujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijai.</p> <p>Todėl, vadovaujantis nurodyta 2023 m. gruodžio 14 d. priimto Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo norma, tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymu gali (ir, be kita ko įgyvendinant konstitucinį teismų nepriklausomumo principą, turėtų) būti suteikiamos papildomos teisės Teisėjų tarybai, pavyzdžiui įtvirtinant galimybę tikslinti teismų antrųjų ir trečiųjų biudžetinių metų asignavimų limitus ir perskirstyti valstybės biudžeto asignavimus tarp teismų Teisėjų tarybos, kaip vykdomosios teismų savivaldos institucijos, užtikrinančios teismų nepriklausomumą, teikimu.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Biudžeto sandaros įstatyme nustatyta galimybė tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatyme nustatyti papildomas teises Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai galėtų būti taikoma tik išimtiniais atvejais, kai tam tikros aplinkybės išsipildo konkrečiais biudžetiniais metais.</p> <p>Tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projekte galėtų būti siūloma nustatyti teisę perskirstyti pirmųjų biudžetinių metų asignavimus tarp asignavimų valdytojų, jeigu atitinkamais metais būtų numatomas toks poreikis ir būtų pateiktas objektyvus tokio poreikio pagrindimas. Taip pat, rengiant tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektą, antrųjų ir trečiųjų metų patvirtinti asignavimai galėtų būti peržiūrėti ir patikslinti tarp teismų, biudžeto projekto lydimuosiuose dokumentuose pagrindžiant tokį pasikeitimą.</p>
3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbuotojų profesinė sąjunga		
3.1.	<p>Siūlytina Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės papildyti išimtimi dėl biudžeto lėšų naudojimo sutarties nepasirašymo (šiuo metu projekte 33 p.), kai sudaroma kolektyvinė sutartis, kurioje numatoma, kad darbdavys perduoda lėšas profesinei sąjungai tam tikram kolektyvinėje sutartyje numatytam tikslui įgyvendinti (pvz., profesinės sąjungos narių mokymams, kompensuojant profesinės sąjungos išlaidas, kai kolektyvinė sutartis taikoma visiems darbuotojams, o ne tik sąjungos nariams, ar kitoms naudoms). <...></p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Asignavimų valdytojai biudžeto lėšų naudojimo sutartis sudaro siekdami sudaryti susitarimą dėl skiriamų valstybės biudžeto lėšų panaudojimo ir siekiamų rezultatų, ką už skirtas lėšas planuojama pasiekti. Tai svarbus elementas, siekiant užtikrinti valstybės biudžeto lėšų skaidrų, efektyvų ir tikslingą panaudojimą bei atskaitomybę.</p> <p>Pažymime, kad sudarant biudžeto lėšų naudojimo sutartį, su valstybės biudžeto asignavimų valdytojų gali būti suderinta racionali atsiskaitymo už panaudotas lėšas ir pasiektus rezultatus tvarka ir periodiškumas.</p> <p>Biudžeto lėšų naudojimo sutartis gali būti sudaroma su Vyriausybei neatskaitingais asignavimų valdytojais, veikiančiais pagal tam tikrais teisės aktais įtvirtintą nepriklausomumo nuo vykdomosios valdžios principą, ir šių sutarčių sudarymas nelaikytina tokių įstaigų nepriklausomumą pažeidžianti sąlyga.</p>